

Djurskydd

Sammanfattning

I betänkandet behandlas sammanlagt 50 motionsyrkanden om djurskydd från den allmänna motionstiden 2007. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Motionerna rör nationella och internationella djurskyddsfrågor samt djurhållning och djurskötsel. Samtliga motionsyrkanden avstyrks, främst med hänvisning till pågående arbete inom området och till gällande regelverk. I betänkandet finns 11 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden	6
Importförbud mot hund- och kattskinn m.m.	6
Användning av djur på cirkus	9
Kastrering av smågrisar m.m.	11
Uppfödning av slaktkycklingar m.m.	13
Djurs rätt att vistas utomhus	16
Djurförsöksetisk prövning	17
Djurtransporter	19
Religiös slakt	20
Djurskydd i samband med jakt och fiske m.m.	22
Våld mot djur	24
Motioner som beretts förenklat	25
Reservationer	26
1. Importförbud mot sälskinn och vissa fårskinn, punkt 3 (v, mp)	26
2. Användning av djur på cirkus, punkt 4 (v, mp)	27
3. Kastrering av smågrisar, punkt 5 (s, v, mp)	27
4. Kastrering av tuppar, punkt 6 (mp)	28
5. Tvångsmatning av ankor och gäss, punkt 7 (s, v, mp)	28
6. Uppfödning av slaktkycklingar m.m., punkt 8 (v, mp)	29
7. Djurtransporter, punkt 11 (s, v, mp)	30
8. Skadeskjutningar, punkt 13 (v)	31
9. Grytjakt m.m., punkt 14 (v, mp)	31
10. Djurskydd i samband med fiske m.m., punkt 15 (mp)	32
11. Våld mot djur, punkt 16 (mp)	32
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	34
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	34
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 17	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Importförbud mot hund- och kattskinn m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ276 yrkandena 1 och 2 samt 2007/08:MJ400 yrkande 2.

2. **Importförbud mot pälsprodukter**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ222 yrkande 3.

3. **Importförbud mot sälskinn och vissa fårskinn**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ222 yrkande 4.

Reservation 1 (v, mp)

4. **Användning av djur på cirkus**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ374 yrkande 14 och 2007/08: MJ406 yrkandena 1 och 2.

Reservation 2 (v, mp)

5. **Kastrering av smågrisar**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ216, 2007/08:MJ374 yrkande 11 och 2007/08:MJ404.

Reservation 3 (s, v, mp)

6. **Kastrering av tuppar**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ223 yrkande 2.

Reservation 4 (mp)

7. **Tvångsmatning av ankor och gäss**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ223 yrkande 1.

Reservation 5 (s, v, mp)

8. **Uppfödning av slaktkycklingar m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ374 yrkande 5 och 2007/08: MJ402 yrkandena 1–4.

Reservation 6 (v, mp)

9. **Djurs rätt att vistas utomhus**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ229 och 2007/08:MJ401 yrkandena 1–3.

10. **Djurförsöksetisk prövning**

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ361 yrkande 2.

11. Djurtransporter

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ374 yrkande 9.

Reservation 7 (s, v, mp)

12. Religiös slakt

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ381.

13. Skadeskjutningar

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ374 yrkande 13.

Reservation 8 (v)

14. Grytjakt m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ371 och 2007/08:MJ403.

Reservation 9 (v, mp)

15. Djurskydd i samband med fiske m.m.

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ242.

Reservation 10 (mp)

16. Våld mot djur

Riksdagen avslår motion 2007/08:MJ225.

Reservation 11 (mp)

17. Motioner som beretts förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 27 mars 2008

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Claes Västerteg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Jeppe Johnsson (m), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Ann-Kristine Johansson (s), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Rune Wikström (m), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s), Irene Oskarsson (kd), Jacob Johnson (v) och Dan Nilsson (s).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Under den allmänna motionstiden 2007 väcktes ett antal motioner med sammanlagt 50 yrkanden inom djurskyddsområdet. Dessa yrkanden tas genom detta betänkande upp till behandling. Motionerna rör bl.a. importförbud mot vissa typer av skinn- och pälsprodukter, kastrering av smågrisar, uppfödning av slaktkycklingar, tvångsmatning av ankor och gäss inom EU, användning av cirkusdjur samt djurskyddsfrågor i samband med jakt och fiske. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat.

Utskottets överväganden

Importförbud mot hund- och kattskinn m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om importförbud mot olika typer av päls- och skinnprodukter (s, fp, mp).

Jämför reservation 1 (v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ276 (s) yrkande 1 bör Sverige införa ett importförbud utan undantag mot katt- och hundskinn och enligt yrkande 2 bör Sverige verka för att EU inför ett sådant förbud. Även motion MJ400 (fp) yrkande 2 tar upp frågan om importrestriktioner. Enligt motionen bör möjligheterna till importrestriktioner utredas vad gäller pälsar från djur uppfödda och dödade genom metoder som är förbjudna av djurskyddsskäl i Sverige och EU. Restriktionerna skulle gälla produkter från djur uppfödda och dödade på ett plågsamt sätt, t.ex. genom bensax eller strypfälla. Enligt motion MJ222 (mp) yrkande 3 förekommer grymheter vid produktion av skinn och päls, och i motionen framförs därför ett krav på att man ska verka för ett importförbud mot pälsprodukter i EU. Enligt yrkande 4 i samma motion bör man verka för att EU-förbudet mot hund- och kattskinn även ska inkludera sälskinn och produkter från får som utsatts för s.k. *mulesing*. Jakten på sälungar bedrivs på ett grymt sätt. Sälungarna flås ofta medan de fortfarande är vid medvetande. *Mulesing* är ett smärtsamt ingrepp som många merinofår i Australien utsätts för och som innebär att en rejäl bit av lammens bak skärs av för att förhindra angrepp av fluglarver.

Utskottets ställningstagande

När det gäller förbud mot import av hund- och kattskinn har EU:s ministerråd antagit en förordning om att förbjuda utsläppande på marknaden samt import till eller export från gemenskapen av päls av katt och hund och varor som innehåller sådan päls (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1523/2007 av den 11 december 2007). Förordningens förbud ska tillämpas fr.o.m. år 2009 och gäller då direkt som lag i samtliga EU-länder. Bakgrunden till denna förordning är att det har uppmärksammats att hundar och katter i vissa asiatiska länder hålls under otillfredsställande former och avlivas med grymma metoder. Det förekommer även en ose-riös pälshandel där produkter som härrör från hundar och katter säljs under falsk märkning. Genom förordningen möjliggörs en fri rörlighet

inom EU av päls och pälsprodukter samtidigt som allmänheten får garantier för att de produkter som finns på marknaden inte härrör från hundar eller katter.

När det gäller förbud mot vissa fångstmetoder har utskottet tidigare uttalat att fångstmetoder som innebär ett stort lidande för djuret inte ska vara tillåtna (se bl.a. bet. 2004/05:MJU7 och bet. 2006/07:MJU13). Våren 2004 hänvisade utskottet till ett avtal om humana fångstmetoder som har förhandlats fram mellan EU, USA, Kanada och Ryssland som bl.a. stadgar att fångstmetoderna ska vara testade och innebära att djuret omedelbart dör eller att djuret inte erhåller oacceptabla skador vid fångsten. Hittills har EU och Kanada ingått avtalet. Inom EU pågår därför för närvarande arbete med ett implementeringsdirektiv för fällfångst, KOM(97)251. Utskottet har från Regeringskansliet inhämtat att arbetet inom EU med implementeringsdirektivet för fällfångst fortfarande pågår. Utskottet förutsätter, liksom vid tidigare behandlingar av liknande motioner, att regeringen även i det fortsatta arbetet verkar för att samtliga parter ansluter sig till avtalet om humana fångstmetoder och för att handel med skinn från djur som fångats i fällor som innebär lidande för djuret inte ska förekomma.

Utskottet har senast behandlat frågan om importförbud vad gäller pälsprodukter och skinn från djur uppfödda och avlivade på ett sätt som inte är förenligt med svenska djurskyddskrav i betänkande 2006/07:MJU13. Utskottet anförde då att Sverige inte kan hindra att produkter av päls importeras till Sverige, även om de producerats på ett sätt som strider mot principerna för den svenska djurskyddslagstiftningen. Det vore emellertid orimligt om detta förhållande skulle leda till att Sverige sänkte sina ambitioner på djurskyddsområdet. Tvärtom bör Sverige visa vägen, såväl inom EU som globalt, mot ett bättre djurskydd. Detta är också vägledande för Sveriges hållning när djurskyddsfrågor diskuteras inom EU och i andra internationella forum. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna MJ222 (mp) yrkande 3 och MJ400 (fp) yrkande 2. Syftet med motion MJ276 (s) yrkandena 1 och 2 får anses tillgodosett, och motionen bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

Frågan om handel med sälskinn har behandlats i Europaparlamentet. Parlamentet uppmanade i september 2006 kommissionen att utarbeta en EG-förordning där import, export och försäljning av alla produkter av grönländssäl och blåssäl ska förbjudas, dock utan att påverka inuiternas traditionella säljakt. Sedan 1987 finns ett förbud mot jakt på kutar av dessa arter som är yngre än fem veckor (direktiv 83/129/EEC).

De brittiska handels- och miljöministrarna har i en skrivelse i februari 2007 uppmanat sina kolleger i övriga medlemsstater att sluta upp bakom ett upprop att kräva importförbud av kanadensiska sälprodukter till EU. Som grund anfördes bl.a. djurskyddsskäl. EU:s miljökommissionär Stavros Dimas har uttalat att en vetenskaplig studie måste genomföras innan eventuella rättsliga åtgärder kan vidtas. Kommissionären anförde att import, saluförande och handel kan komma att förbjudas om det skulle visa sig att

jakt utförs på ett inhumant sätt. Som respons på detta reste ledamöterna i Europaparlamentet krav på att ett moratorium skulle införas. Enligt kommissionären är det dock inte rättsligt möjligt för kommissionen att införa ett allmänt förbud eller ett moratorium med hänsyn till djurskydd och folkhälsa, annat än om det föreligger sjukdomsrisk. Eftersom så inte är fallet kan medlemsstaterna välja att vidta åtgärder på nationell nivå tills studien slutförts. Utskottet har inhämtat att elva länder inom EU har infört eller är på väg att införa importförbud. Det gäller bl.a. Belgien, Nederländerna, Storbritannien, Italien, Frankrike, Tyskland och Österrike.

Kanada har framfört klagomål mot Nederländerna och Belgien inför WTO gällande de nationella importförbuden. Miljökommissionären har tillsatt två utredningar, en utvärdering av förekommande jaktmetoder samt en utredning av de ekonomiska konsekvenserna av importförbud. Den förra studien är färdig, och den visar att jakt med kulvapen och jakt med hakapik kan vara förenligt med gott djurskydd. Rapporten ger därmed inget vetenskapligt stöd för att förbjuda jakten av djurskyddsskäl. Den andra studien ska vara färdig under våren 2008. Beslut från kommissionen väntas under våren. Kanada har föreslagit att internationella standarder för säljakt ska upprättas. Arbetet bör utföras av experter från bl.a. Kanada, Norge, Finland, Sverige, Namibia och Grönland (Danmark). Arbetet kommer troligen att påbörjas under våren. Jordbruksminister Eskil Erlandsson har per brev till miljökommissionären agerat mot ett importförbud. Jordbruksministern har i brevet anfört att importförbud inte bör införas utan vetenskaplig grund.

Australien och Nya Zeeland har en stor produktion av ull. För detta ändamål föds främst merinofår upp. Fåren är avlade för att producera mycket ull och har därför mycket hud som veckar sig på kroppen. För att förhindra att flugorna lägger ägg i vecken runt bakdelen började man att skära bort en del av skinnet. Metoden blev godkänd i Australien på 1930-talet och har använts sedan dess. Man får dock inte stympta får som är äldre än tolv månader. Vanligtvis görs det några veckor efter födseln. På detta sätt får man ett permanent skydd mot skador från fluglarver. Djurskyddsorganisationer har fört omfattande kampanjer mot stymningen. Organisationerna kom 2004 överens med ullindustrin om att fasa ut stymningen. Stymningen kommer att bli förbjuden i Australien från den 31 december 2010. Ullindustrin i Australien arbetar med forskning för att hitta bra alternativ till stymningen och räknar med att det snart ska finnas lämpliga sådana. I svar på fråga 2007/08:919 den 12 mars 2008 om konsumentinformation om djurförhållanden och i svar på interpellation 2007/08:469 den 14 mars 2008 om förbud mot produkter från stympade får har jordbruksminister Eskil Erlandsson anfört bl.a. följande.

Det är alltid lika smärtsamt att behöva bevittna upprörande bilder på tv som visar hur djur plågas så som ibland sker när det gäller långa djurtransporter eller det nyligen uppmärksammade bruket av så kallad *mulesing* – stymning av får som görs för att komma till rätta med angrepp av fårspsy-

flugan. En god sak med detta är emellertid att frågan kommer upp till diskussion vilket kan leda till åtgärder för förbättringar. Jag har fört samtal med bland andra Australiens ambassadör och då klargjort den svenska ståndpunkten. Jag har även för avsikt att i EU-samarbetet ta upp frågan om stympning dels med kommissionären som har hand om bland annat djurskyddsfrågor och dels med andra jordbruksministrar.

Både angrepp av färspyflugan och *mulesing* utgör enligt min mening betydande djurskyddsproblem. Jag anser att den information jag fått ta del av om att färnärningen i Australien vidtar åtgärder för att fasa ut bruket av *mulesing* är mycket glädjande. – – –

Slutligen ska man inte underskatta konsumentmakten som ofta kan ge snabba resultat. Den konsument som gör medvetna val och som kontrollerar ursprunget av de varor han eller hon köper – till exempel genom att ställa frågor i butiken – kan bidra till ett mer hållbart samhälle och, om det rör djurskydd, till ett bättre liv för fler djur.

Utskottet, som delar jordbruksministerns uppfattning, konstaterar att frågan är uppmärksammas, att regeringen varit pådrivande och att förfarandet kommer att förbjudas i Australien. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion MJ222 (mp) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Användning av djur på cirkus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om djurskyddsregler och tillsynsavgifter för cirkusar (fp, v).

Jämför reservation 2 (v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ406 (fp) yrkande 1 bör ett förbud införas mot vilda och exotiska djur på cirkus. Enligt yrkande 2 bör strängare regler införas vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet. Djur på cirkusar har mycket begränsade möjligheter till naturligt beteende. Verksamheten kan inte anses uppfylla det krav som uppställs i djurskyddslagen om att djur ska skyddas mot onödigt lidande. Enligt motion MJ374 (v) yrkande 14 är djurskyddet på cirkusar ofta otillfredsställande. Användandet av vilda och exotiska djur på cirkusar bör förbjudas. För övriga djur bör djurskyddskraven skärpas. Så länge som djur tillåts på cirkus ska tillsynen vara god. För att förbättra tillsynen bör de kommunala tillsynsmyndigheterna ges rätt att ta ut en avgift för tillsyn av djurcirkusar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare tillfällen behandlat motioner om djurskyddsfrågor hänförliga till cirkusar (senast i bet. 2006/07:MJU13 s. 14 f.)

Enligt 35 § djurskyddsförordningen (1988:539) får följande djur inte visas offentligt vid cirkus, varieté eller liknande företag: apor, rovdjur (med undantag för tamhundar och tamkatter), säldjur (med undantag för sjölejon), noshörningar, flodhästar, hjortdjur (med undantag för renar), giraffer, kängurur, rovfåglar, strutsfåglar och krokodildjur.

Nya föreskrifter för cirkusdjur har trätt i kraft den 1 november 2007 (DFS 2007:3). Föreskrifterna innehåller bestämmelser om att alla cirkusar ska inspekteras av länsstyrelsen innan de inleder sin säsong. Länsveterinären ska då kontrollera djuren, stallutrymmena och transportfordonen. Föreskrifterna innehåller vidare bestämmelser om skötsel och utrymmen för de olika cirkusdjuren, både under turnén och vid cirkusarnas vinterkvarter. I föreskrifterna regleras även vad länsstyrelsens inbesiktning ska omfatta och vad cirkusens journalföring ska innehålla. Dessutom gäller enligt förordningen bl.a. följande för cirkusverksamhet. Djur av arter som i vilt tillstånd lever i par, familj eller grupp ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett, vilket bör ske med artfränder. Cirkusdjuren ska normalt få röra sig fritt genom daglig utevistelse. Djuren får inte visas för allmänheten om de står uppbundna, t.ex. i stalltält. Djuren (landlevande däggdjur) ska ha en torr och ren liggplats. Under den kalla årstiden ska det finnas skydd mot väder och vind. Vid behov ska djuren kunna uppsöka skugga. De prestationskrav som ställs på djuren ska vara anpassade till det enskilda djurets fysiska och psykiska förmåga. Om ett djur varit sjukt eller skadat, fått veterinärvård och inte kunnat medverka vid föreställningen, måste en veterinär ge klartecken innan djuret får medverka i föreställningen igen.

När det gäller möjligheten att ta ut tillsynsavgifter av cirkusar hade dåvarande Djurskyddsmyndigheten ett uppdrag att utreda frågan. Detta uppdrag drogs tillbaka i regleringsbrevet för år 2007, bl.a. med hänsyn till den nära förestående överflyttningen av myndighetens verksamhet till Jordbruksverket. Frågan har därför skjutits på framtiden. Utskottet utgick i betänkande 2006/07:MJU13 ifrån att regeringen kommer att ägna frågan om finansiering av cirkustillsynen erforderlig uppmärksamhet och föreslog inte något riksdagsuttalande. Vad gäller djurskyddet vid cirkusar uttalade utskottet att riksdagen på djurskyddsområdet i stor utsträckning delegerat normgivningsmakten till regeringen, med möjlighet till vidare delegering till expertmyndigheten, som besitter sakkunskap på området. Utskottet bedömde mot bakgrund av detta samt med hänsyn bl.a. till arbetet med den nya förordningen att riksdagen inte borde göra något uttalande med anledning av motionerna. Utskottet, som noterar att nya föreskrifter för cirkusdjur har trätt i kraft under hösten, har inte anledning att göra någon annan bedömning än tidigare. Utskottet anser därför att motionerna MJ374 (v) yrkande 14 och MJ406 (fp) yrkandena 1–2 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Kastrering av smågrisar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (m, fp, v) om kastrering av smågrisar. Riksdagen avslår vidare motionsyrkanden (mp) om tvångsmatning av ankor och gäss samt om kastrering av tuppar.

Jämför reservationerna 3 (s, v, mp), 4 (mp) och 5 (s, v, mp).

Motionerna

I motion MJ216 (m) efterlyses en handlingsplan för att göra kastreringen av smågrisar överflödig inom exempelvis fem år. Djurskyddsmyndigheten publicerade år 2006 en rapport i ämnet, där det bl.a. anfördes att det inte finns någon klar handlingsväg för hur ingreppet ska göras överflödigt. Två huvudalternativ angavs dock för att söka lösa problemen. Dessa var könssortering av sperma och tidig immunokastrering. Vidare föreslogs i rapporten att det borde finnas möjlighet till bedövning under ingreppet tills problemet har lösts. I motion MJ374 (v) yrkande 11 framförs ett krav på förbud mot kastrering utan bedövning av smågrisar i Sverige. Grisar av hankön kastreras regelmässigt utan bedövning. Många initiativ har tagits för att hitta metoder som gör kastreringen överflödig. I vissa länder, t.ex. Norge, har man som ett första steg infört ett förbud mot kastrering av obedövade grisar. Även i motion MJ404 (fp) anfördes att kastrering av smågrisar utan bedövning bör förbjudas.

Enligt motion MJ223 (mp) yrkande 1 bör ett förbud mot tvångsmatning av ankor och gäss införas inom EU. *Foie gras* betyder fet lever och kommer från ankor eller gäss som tvångsmatats för att uppnå en förstorad och förfettad lever. Trots att EG-kommissionens fristående vetenskapliga kommitté för djurhälsa och djurskydd anser att denna tvångsmatning är skadlig för djurens välfärd förekommer den fortfarande i Frankrike, Belgien och Spanien. I Sverige är tvångsmatning av ankor och gäss förbjuden, men däremot säljs *foie gras* utan restriktioner. Enligt yrkande 2 bör ett förbud mot kastrering av obedövade tuppar inom EU införas. Kapun är en tupp som kastrerats, normalt vid sex till tjugo veckors ålder, för att köttet ska bli fetare och mörare. Kastreringen sker helt utan bedövning. Detta obedövade bukingrepp är förbjudet av djurskyddsskäl i Sverige och en del andra länder, men förekommer i främst Frankrike, Österrike och Italien. Köttet är tillåtet att sälja i Sverige

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid tidigare utskottsbehandling redovisat bakgrunden till att smågrisar kastreras (bet. 2006/07:MJU13 s. 16). Sedan lång tid tillbaka kastreras en majoritet av de galtgrisar som föds i Sverige, liksom i övriga Europa, utan bedövning när de är mycket unga. Anledningen till att gri-

sarna kastreras är den s.k. galtlukt som kött från vissa intakta galtar avger, framför allt då köttet värms upp. Lukten upplevs som mycket obehaglig av många konsumenter och påverkar därför marknaden negativt. Enligt 25 § djurskyddsförordningen måste grisarna vid kastreringen vara yngre än sju dagar (äldre djur får kastreras av veterinär efter bedövning).

I Norge har det sedan 2002 varit förbjudet att kastrera smågrisar utan bedövning, och ingreppet utförs av veterinär. Ett totalt förbud mot att kastrera smågrisar planeras. Det är emellertid osäkert om förbudet kommer att träda i kraft 2009 som planerat. I en proposition till Stortinget (Stortingsproposition nr 1 2007–2008) för budgetåret 2008 anger Landbruks- och matdepartementet att man kommer att befrämja en kunglig resolution om att skjuta upp förbudet eftersom problemet med galtlukt inte kommer att vara löst 2009.

I regleringsbrevet för budgetåret 2008 har Jordbruksverket fått i uppdrag att medverka till att utveckla teknik och system inom svinproduktionen i syfte att göra kastrering av smågrisar utan föregående bedövning överflödigt. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2008.

I ett beslut den 21 februari 2008 uppdrog regeringen åt Jordbruksverket att utreda om förutsättningar finns för att lekmän ska kunna använda lokalbedövningsmedel vid kastrering av smågrisar. Jordbruksverket ska, om så är fallet, ta ställning till vilka utbildningskrav som ska ställas på den som, utan att vara veterinär, bedövar smågrisar vid kastrering. Vidare ska verket, i sådana fall, utföra en försöksverksamhet där lekmän ges möjlighet att kastrera under bedövning. Verket ska också utvärdera denna verksamhet. Slutligen ska verket utreda eventuella problem med bedövningsmedel till gris – särskilt i fråga om s.k. MRL-värde vid användningen av lidokainhydroklorid (dvs. gränsvärden för högsta tillåtna restmängder av veterinärmedicinska läkemedel i livsmedel med animaliskt ursprung, s.k. Maximum Residue Limit). Uppdraget ska genomföras efter samråd med berörda myndigheter och organisationer och redovisas senast den 1 november 2008. Utskottet är i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår inte berett att föreslå något uttalande med anledning av motionerna MJ216 (m), MJ374 (v) yrkande 11 och MJ404 (fp). Motionerna bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

I betänkande 2003/04: MJU14 uttalade utskottet att tvångsmatning av djur inte kan anses acceptabelt. Utskottet anförde vidare att EG-kommissionen år 1998 antog en rapport från den vetenskapliga kommittén med titeln "Welfare Aspects of the Production of Foie Gras in Ducks and Geese". Det finns ännu inga särskilda gemenskapsregler om detta, men Europarådet har antagit rekommendationer om ankor och gäss. Dessa innehåller tyvärr inget förbud mot tvångsmatning, vilket Sverige kraftigt har kritiserat. Utskottet har av Jordbruksdepartementet erfarit att Sverige i de internationella sammanhang där djurskyddsfrågor diskuteras framför synpunkter i

den riktning motionären efterlyser. Utskottet förutsätter att regeringen ägnar frågan större uppmärksamhet. Motion MJ223 (mp) yrkande 1 bör därmed lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller förbud mot kastrering av obedövade tuppar inom EU regleras detta i rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar (bilaga 1, punkt 12). Bestämmelserna ska vara införlivade i medlemsstaternas lagstiftning senast den 30 juni 2010. Enligt direktivet är huvudregeln att alla operativa ingrepp är förbjudna om de utförs av andra skäl än terapeutiska och diagnostiska och om de leder till att en del av kroppen som har känsel skadas eller tas bort eller att benstrukturen förändras. Medlemsstaterna får dock tillåta kastrering av kycklingar. Kastreringen får i dessa fall endast utföras av personal som genomgått särskild utbildning och under överinseende av veterinär. Utskottet har inhämtat att Sverige arbetade för att undantaget för kastrering av kycklingar inte skulle införas i direktivet, men hade inte någon framgång med detta. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion MJ223 (mp) yrkande 2.

Uppfödning av slaktkycklingar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (fp, v) som rör uppfödning m.m. av slaktkycklingar.

Jämför reservation 6 (v, mp).

Motionerna

Enligt motion MJ374 (v) yrkande 5 bör en särskild utredare tillsättas för att göra en översyn av alla led i slaktkycklingproduktionen utifrån djurskyddslagen. Under uppfödningen hålls kycklingarna på små ytor. Benfel och fotskador är vanliga. Den oerhörda hastigheten vid uppfödning och slakthantering gör det nästan omöjligt att undvika svår stress och hög skadefrekvens hos fåglarna. Enligt motion MJ402 (fp) yrkande 1 bör en mindre industriell slakt av fjäderfän utredas. Därutöver bör transporterna och uppfödningen ses över i förhållande till djurskyddslagen (yrkande 2). Enligt 2 § djurskyddslagen ska djur skyddas från onödigt lidande och enligt 13 § djurskyddslagen ska djur skonas från onödigt obehag och lidande när de förs till slakt, vilket dagens hantering inte lever upp till. Därutöver ska enligt 4 § djurskyddslagen djur ges möjlighet till ett arttypiskt beteende. Dagens hantering av fjäderfän lever inte upp till dessa krav, och stadgandena bör därför ändras så att de omfattar såväl transport som uppfödning av slaktkycklingar (yrkande 3, såsom utskottet uppfattat yrkandet, och yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Vid tidigare behandling av motioner rörande slakt av fjäderfän har utskottet uttalat bl.a. följande (bet. 2006/07:MJU13 s. 20 f.). Djurskyddsmyndigheten redovisar i rapporten Djurskydd vid svenska fjäderfäslakterier (dnr 2005-2031) resultatet av en översyn av svenska fjäderfäslakterier och tillsyner över dessa. Det framgår av rapporten att det i samband med de förfrågningar som skickats ut har framkommit att det finns kommuner som under åren 2004 och 2005 inte utfört någon tillsyn på vissa fjäderfäslakterier, vilket Djurskyddsmyndigheten anser är oacceptabelt. Därefter har Djurskyddsmyndigheten den 14 februari 2006 upprättat en handlingsplan för uppföljning av resultaten från rapporten Djurskydd vid svenska fjäderfäslakterier (2006:2) som ledning för myndighetens fortsatta arbete. Det övergripande målet med handlingsplanen är att säkerställa ett gott djurskydd. Detta ska uppnås genom en förbättrad djurskyddskontroll vid landets fjäderfäslakterier så att bedövning och avlivning vid slakterierna utförs enligt gällande djurskyddslagstiftning.

Djurskyddsmyndigheten har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m. Dessa reglerar bl.a. högsta tillåtna beläggingsgrad för slaktkyckling, vilken är 20 kg/m². Djurhållare som är medlemmar i av myndigheten godkänt kontrollprogram får dock belägga sina stallar enligt detta program. Det innebär att den som är medlem i programmet, vilket 98 % av all kycklinguppfödning är, får tillämpa en beläggning på mellan 25 och 36 kg/m², beroende på resultatet vid klassificeringen av besättningen. Klassificeringen grundar sig enligt uppgift från Djurskyddsmyndigheten på teknik, t.ex. utrustningens typ och kvalitet, kycklinghusets konstruktion, ventilationskapacitet, reservverk etc. och djurens skötsel, t.ex. hur djurägaren sköter tillsynen, hanteringen av sjuka djur, journalföring, förekomst av skador som bedöms i samband med slakt, smittskydd m.m. Kontrollprogrammet bedömer alltså både uppfödarens förutsättningar för att skapa en bra djurhållning (teknik och underhåll) och hur han eller hon verkligen klarar av att sköta sina djur i praktiken. Härutöver finns bestämmelser om fothälsa och ventilation. Fothälsan hos kycklingarna bedöms på slakteriet, och den uppfödare som vill ha mer än 30 kg/m² måste visa att hans kycklingar klarar vissa gränsvärden för andel kycklingar med hudförändringar på trampdynorna (vilket är relaterat till ströbäddskvaliteten). Det är en och samma person som gör denna bedömning av samtliga anslutna kyckling- och kalkonbesättningar i Sverige. Bedömning görs normalt årligen. Kommunens djurskyddsinspektör ska alltid ha möjlighet att vara med vid bedömningen. Beläggingsgraden anpassas efter hur väl kontrollprogrammet uppfylls. Nya föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket (DFS 2007:5) har trätt i kraft. Utskottet har inhämtat att ingen förändring i sak har skett vad gäller hållande av kycklingar.

Jordbruksverket har utfärdat föreskrifter om hanteringen av vissa djurarter vid slakt eller annan avlivning (SJVFS 2007:77). Genom föreskrifterna har vissa nya bestämmelser införts. När det gäller avlivning är möjligheten att använda koldioxid i hus eller tunnel ny, vilket främst är aktuellt för uttjänta värphöns, även om metoden också är tillåten för kyckling. Bedövning med ”torr el”, dvs. individuell bedövning med handhållen elbedövare (ej vattenbad) har tillåtits. Tidigare har det krävts dispens för detta. Vid bedövning av kyckling i vattenbad har en del förtydliganden gjorts, eftersom de gamla reglerna bara angav vilken strömstyrka som krävdes vid 50 Hz, och flera slakterier numera använder högfrekvensbedövare. Av föreskrifterna framgår att högfrekvensbedövare får användas, och vilken minsta strömstyrka som då krävs. Vidare framgår av föreskrifterna att likströmsbedövare får användas. Slutligen har en del förtydliganden gjorts om hur god elektrisk kontakt ska uppnås i samband med bedövning i vattenbad.

Rådets direktiv 2007/43/EG om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar antogs den 28 juni 2007. Bestämmelserna ska vara införlivade i medlemsstaternas lagstiftning senast den 30 juni 2010. Detta innebär att det kommer att finnas gemensamma minimibestämmelser om bl.a. maximal beläggingsgrad i uppfödningen (maximalt 33 kg/m², eller 39 kg/m² om vissa högre krav ställs på anläggningen. Om vissa ytterligare kriterier uppfylls får man gå upp till maximalt 3 kg extra/m²). De lägsta krav som alla måste uppfylla rör dricksvattenanordningar, utfodring, strö, ventilation och uppvärmning, buller, belysning, journalföring m.m. För att få använda högre beläggingsgrad ställs ytterligare krav på dokumentation och på stallmiljön (halt av giftiga gaser och relativ fuktighet m.m.). För att få utnyttja de extra kilona ska kriterier om kontroller och en maximal nivå på dödligheten uppfyllas. I direktivet finns även bestämmelser om kontroll och uppföljning på slakteriet och om utbildning av personer som hanterar kycklingar. För svensk del har det nya direktivet inga konsekvenser eftersom Sverige redan har strängare bestämmelser än dessa. Utskottet har inhämtat att Sverige gärna hade sett mer långtgående krav i direktivet och att man arbetade för detta under diskussionerna. Sverige har varit, och är fortfarande, ett föregångsland när det gäller skydd av slaktkyckling. Direktivet har mycket stor betydelse för kycklinghållningen i EU i stort eftersom det tidigare inte funnits några regler särskilt för kycklingar. Beläggingsgraderna i andra länder är ofta mycket höga, upp till 50 kg/m², jämfört med Sveriges bestämmelser om maximalt 36 kg/m². Utskottet konstaterar att befintligt regelverk syftar till att skydda slaktkycklingar från onödigt lidande. Därmed föreslås att motionerna MJ374 (v) yrkande 5 och MJ402 (fp) yrkandena 1–4 lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Djurs rätt att vistas utomhus

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (m, fp) om djurs utevistelse.

Motionerna

I motion MJ229 (m) framhåller motionären behovet av att tydliggöra villkoren och kriterierna för dispenser angående ligghallar eller pröva möjligheten att avsluta dispenser och i stället övergå till frivilliga skötselplaner. Lösdrift av nötboskap och hästar förekommer i Sverige. Fortfarande finns otydligheter för denna verksamhet och de behöver klargöras. Enligt motion MJ401 (fp) bör grisar få en lagstadgad rätt att vistas utomhus (yrkande 1). Inga fler dispenser bör ges till lantbrukare för att de ska slippa släppa ut kor på bete (yrkande 2). Vidare bör enligt motionären även tjurar och kalvar omfattas av rätten att få gå ute (yrkande 3). Dagens grisar kommer oftast inte utomhus förrän de förs till slakt. Enligt den svenska djurskyddslagstiftningen ska kor släppas ut på bete under sommaren. Dock finns möjlighet till dispens. Detta gör att omkring fem % av Sveriges kor aldrig kommer ut. Även tjurar och kalvar ska omfattas av rätten att vistas ute. Kor ska inte heller tvingas vara uppbundna utan djurhållningen bör gå över till lösdrift.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat motioner som rör djurs rätt att vistas utomhus, senast i betänkande 2006/07:MJU13 s. 28 f., varvid utskottet anförde bl.a. följande. Avseende grisar anges i 12 § djurskyddsförordningen att om det är möjligt ska avelssvin sommardag ges tillfälle att vistas ute. Den struktur som den svenska svinproduktionen har innebär, enligt vad utskottet erfarit, att det inte är möjligt att i dag införa tvingande bestämmelser om att alla svin ska ha möjlighet att vistas ute. I vissa sammanhang skulle det också vara olämpligt av smittskyddsskäl att hålla svin utomhus. Även om djuren hålls inne har de möjlighet att utföra naturligt beteende enligt de krav djurskyddslagen anger. Som exempel kan nämnas att bestämmelserna om att det ska finnas strö i svinboxar gör att svinen får utlopp för sitt naturliga födosöksbeteende och har möjlighet att böka i ströet. När det gäller nötkreatur ska enligt djurskyddsförordningen kor för mjölkproduktion vistas på bete sommardag. Utskottet har emellertid erfarit att ett litet antal kor i mjölkproduktionen inte har möjlighet att gå på bete eftersom dispenser givits då gårdarna var byggda på sådana ställen att de inte kunde tillhandahålla bete när beteskravet trädde i kraft. Tjurar och kalvar omfattas inte av beteskravet, men trots detta går en hel del tjurar och kalvar ändå på bete. Enligt myndigheter med sakkunskap på området är det, mot bakgrund av den struktur som råder i husdjursproduktionen, med stora enhe-

ter som inte alltid ligger i anslutning till tillräckligt stora betesmarker, förenat med svårigheter att införa tvingande regler för betesgång för kalvar och tjurar. Vad beträffar utedrift och kravet på ligghall för exempelvis boskap kan nämnas att bestämmelsen om detta finns i Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket m.m. Djurskyddsmyndigheten, numera Jordbruksverket, kan meddela dispens från kravet om det finns särskilda skäl. Som exempel kan nämnas att dispens meddelats för ranchdrift av nötkreatur på Revingehed i Skåne (Kammarrättens i Jönköping dom 2007-01-16 i mål nr 2401-06).

Utskottet har erfarit att dåvarande Djurskyddsmyndigheten har tagit fram nya föreskrifter och allmänna råd om djurhållning inom lantbruket (DFS 2007:5). Föreskrifterna innehåller inga stora förändringar vad gäller utedrift annat än ett förtydligande beträffande ligghallars utformning i form av ett allmänt råd. Föreskrifterna innehåller även små förändringar beträffande kalvgömmor för dikobesättningar. Djurskyddsmyndigheten har arbetat, på uppdrag av regeringen och i samarbete med Jordbruksverket samt övriga berörda myndigheter och organisationer, med att utvärdera hur djur som går ute om vintern ska kunna hållas och skötas med beaktande av djurskyddet. Rapporten lämnades till regeringen den 31 augusti 2007. En slutsats som Jordbruksverket drog av rapporten var att alternativ till dagens dispensförfarande rörande kravet på ligghall till utgångsdjur bör utvecklas. Verket anser att ett system med kontrollprogram är ett bra alternativ. Eventuellt kan kravet på byggnad enligt verket ersättas med krav på annan typ av klimatskydd, under förutsättning att besättningen är knuten till ett kontrollprogram. Regeringen har den 13 september 2007 uppdragit åt Jordbruksverket att utreda hur djuromsorgsprogram för lantbrukets djur kan tillämpas i framtiden. I februari 2008 har verket redovisat en första del av uppdraget som omfattar en presentation av författningsförslag och analys som avser överlämnande av uppgifter som innebär myndighetsutövning till enskilda organisationer och kontroll av organisationerna. Hela uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2008. I avvaktan på det fortsatta arbetet föreslår utskottet att motionerna MJ229 (m) och MJ401 (fp) yrkandena 1–3 lämnas utan vidare åtgärd.

Djurförsöksetisk prövning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande (m) om överklaganderätt i djurförsöksetiska nämnder.

Motionen

Enligt motion MJ361 (m) yrkande 2 bör utredningen om allmän överklaganderätt av beslut i djurförsöksetiska nämnder läggas ned. Vetenskapliga projekt finansieras i regel genom anslag som ges för begränsade tidsperioder. Den etiska prövningen tar redan i dag lång tid, en tid som riskerar att förlängas genom överklaganden. Nämnderna har mycket stor kompetens.

Utskottets ställningstagande

I kommittédirektivet Överklagande av de djurförsöksetiska nämndernas beslut (dir. 2006:32) framhåller regeringen som en utgångspunkt att forskning är en förutsättning för samhällsutvecklingen. Inom flera forskningsområden är användningen av försöksdjur i dagsläget nödvändigt. Det är dock viktigt att försöksdjursanvändningen begränsas så mycket som möjligt och att djurskyddet vid den användning som sker är starkt. Den djurförsöksetiska prövningen spelar i detta avseende en mycket viktig roll, och en tydlig djurförsöksetisk prövning är vid sidan av andra faktorer viktig för att ge forskningen stabila och förutsägbara förutsättningar.

I december 2006 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv till Utredningen om överklagande av de djurförsöksetiska nämndernas beslut (dir. 2006:130). Enligt detta ändrades direktivet så att utredaren i den fortsatta utredningen inte längre skulle överväga om organisationer som företräder intressen som berörs av den djurförsöksetiska prövningen ska ha rätt att överklaga nämndernas beslut. Utredaren skulle dock fortsatt överväga om instansordningen för den djurförsöksetiska prövningen är ändamålsenlig eller om den bör förändras genom t.ex. inrättande av en central nämnd. I ljuset av Djurskyddsmyndighetens nedläggning utvidgades utredarens uppdrag till att även omfatta en bedömning av om de djurförsöksetiska nämndernas ställning borde förändras.

I augusti 2007 lämnade utredningen sitt betänkande, Etiskt godkännande av djurförsök – nya former för överprövning (SOU 2007:57). I betänkandet föreslås att beslut om djurförsök inte längre ska överprövas i domstol, utan av en central nämnd. Nämnden, som föreslås heta Centrala djurförsöksetiska nämnden, ska bestå av en domare, fyra ledamöter med vetenskaplig kompetens och två lekmän. Utredningen uppskattar att 1–2 % av de ärenden som de djurförsöksetiska nämnderna prövar kommer att överklagas till den föreslagna centrala nämnden, vilket uppskattas till 15–30 ärenden per år. Utredningen föreslår vidare att bestämmelser om handläggningstider ska föreskrivas. En regional djurförsöksetisk nämnd bör vara skyldig att avgöra en ansökan om etisk prövning av djurförsök inom 60 dagar från det att ansökningen i komplett skick kom in till den nämnd som är behörig att avgöra ärendet. Om den regionala nämnden beslutar att överlämna ärendet till den centrala djurförsöksetiska nämnden, ska den regionala nämnden översända ärendet inom en vecka från det att beslutet om överlämnande fattades. Utskottet konstaterar att utredningen inte har

omfattat frågan om överklaganderätt för organisationer som företräder intressen som berörs av den djurförsöksetiska prövningen. Vad gäller handläggningstider har utredningen lämnat vissa förslag för att undvika att prövningen drar ut på tiden. Betänkandet har remissbehandlats. Beredning av utredningens förslag pågår. Med det anförda finner utskottet att motion MJ361 (m) yrkande 2 bör lämnas utan vidare åtgärd.

Djurtransporter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om djurtransporter (v).

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Motionen

Enligt motion MJ374 (v) yrkande 9 bör införande av sanktionsavgifter och andra möjliga åtgärder mot djurtransporter där djur dödas eller skadas utredas. Många djur dör och skadas årligen vid djurtransporter i Sverige. För företagen handlar det inte om någon stor ekonomisk förlust, och därför finns inte heller incitament att förbättra för djuren. Från djurskyddssynpunkt är det naturligtvis oacceptabelt att detta får förekomma.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är oacceptabelt om ett djur dödas eller skadas på grund av transporter. Inom Sverige gäller att djurtransporter till slakt får vara max åtta timmar långa. Undantag kan göras om man kan nå slakteriet inom ytterligare tre timmar, eftersom det anses vara mindre stressande för djuren att åka ytterligare en sträcka än att lastas av och på. Utskottet har erfårit att Sverige arbetar inom EU för att förbättra reglerna för djurtransporter. Sverige anser att EU tillåter för långa och för många djurtransporter. Det är samtidigt viktigt att beakta att även förhållanden under transporten är viktiga. En bättre genomförd transport under en längre tid kan vara bättre för djuren än en kort transport under sämre förhållanden.

På jordbruksministrarnas möte i oktober 2007 framhöll Sverige bl.a. att vi ser mycket allvarligt på när djur behandlas illa och anser att gemenskapen behöver bättre regler för skydd av djur. Oavsett nivån på regelverket är det viktigt att det efterlevs och att myndigheter agerar så snart de får kännedom om att en någon bryter mot reglerna. Det är angeläget att alla medlemsstater rannsakar sig själva och ser över vilka åtgärder i form av t.ex. ytterligare kontroller eller mer avskräckande påföljder som behöver vidtas, för att medlemsstaterna ska leva upp till kraven i EG-förordningen. Den sittande kommissionen har utlovat ett nytt förslag angående transporter inom sin mandatperiod. Förslaget är aviserat till 2008.

Jordbruksverket har, efter att ha fått ett uppdrag från regeringen, nyligen överlämnat en rapport avseende på vilket sätt som den offentliga kontrollen av djurtransporter bör genomföras. Skälet till att regeringen lämnade uppdraget var bl.a. att det är angeläget att Sverige har en väl fungerande offentlig kontroll av djurtransporter. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrker med det anförda motion MJ374 (v) yrkande 9.

Religiös slakt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om koscher- och halalslakt.

Motionen

Enligt motion MJ381 (fp) om koscher- och halalslakt bör religiösa slaktmetoder tillåtas i Sverige. Den metod som används enligt judiska koscherföreskrifter och de muslimska föreskrifterna för halal kallas skäktning, vilket innebär att djuret slaktas genom att en rakbladsvass kniv förs i ett obrutet drag genom matstrupen, luftstrupen och halspulsådromna. Det är utbildade slaktare som utför skäktningen. Detta innebär att djuret slaktas på ett skoningsamt sätt eftersom det dör direkt vid det obrutna knivdraget. Den svenska djurskyddslagen förbjuder dock slakt utan föregående bedövning. Slaktmetoden är endast förbjuden i ett fåtal europeiska länder. Det accepteras att kött från djur som slaktats enligt dessa metoder importeras till Sverige. Vid bedömningen av dessa slaktmetoder måste även religionsfriheten beaktas, inte bara djurskyddet.

Utskottets ställningstagande

Motionsyrkanden rörande religiös slakt behandlades senast av utskottet i betänkande 2006/07:MJU13 (s. 42 f.). Utskottet uttalade då sammanfattningsvis följande. Ett djur ska skyddas mot lidande enligt djurskyddslagstiftningen. Vid slakt ska djuret vara bedövat när blodet tappas av. Slakt utan bedövning har av djurskyddsskäl varit förbjuden sedan 1937, och just den frågan var vid det förra sekelskiftet den viktigaste frågan för den svenska djurskyddsrelsen. Religiös slakt sker oftast utan bedövning men det har visat sig att vissa religiösa grupper accepterar vissa bedövningsmetoder. Djurskyddsmyndigheten hade i 2005 års regleringsbrev uppdraget att utvärdera de slaktmetoder vid religiös slakt som används i andra länder, särskilt Nya Zeeland. Där används en metod med elektrisk bedövning före slakt. Djurskyddsmyndigheten fann dock att det var vissa praktiska problem med denna metod och att den inte kunde införas utan väsentliga regelförändringar såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Djurskyddsmy-

digheten fick i regleringsbrevet för år 2006 uppdraget att bl.a. utvärdera och analysera användandet av bedövning efter snittläggning (s.k. *post-cut stunning*) vid religiös slakt. Myndigheten skulle följa utvecklingen i andra länder, särskilt Nya Zeeland.

Utskottet har inhämtat att Djurskyddsmyndigheten lämnade sin rapport med utvärdering av *post-cut stunning* (bedövning efter snittläggning), med bultpistol på nötkreatur i april 2007. Djurskyddsmyndigheten gör i rapporten bedömningen att hanteringen av djuren i samband med *post-cut stunning* fram till snittläggningen kan göras på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt, under förutsättning att djuren hanteras lugnt och fixeringsboxen är väl utformad, så att djuren är fixerade under en mycket kort tid och risken för att djuren ska skadas under hanteringen minimeras. Detta gäller endast fixering av upprättstående djur. Den typ av roterande bedövningsbox, känd som "Weinberg pen", som också studerats bedöms inte ha möjlighet att över huvud taget uppfylla djurskyddskraven i Sverige.

Djurskyddsmyndigheten drar följande slutsatser angående användningen av bedövning av nötkreatur efter snittläggning ("*post-cut stunning*").

- Det är Djurskyddsmyndighetens bedömning att fixering i upprätt ställning på det sätt som beskrivits ovan kan genomföras på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt, men att risken ändå är mycket stor för att brister i utrustningen eller i handhavandet av densamma leder till onödig stress eller skador på djuret.
- Djurskyddsmyndigheten anser att om bedövning efter snittläggning över huvud taget ska kunna övervägas så måste effektiv bedövning läggas omedelbart efter det att snittläggning påbörjats. Då det i dagsläget saknas vetenskapligt underlag gällande djurskyddsaspekter vid sådan bedövning genomförd i praktiken, torde väl utformade systematiska vetenskapliga studier vara nödvändiga innan sådana överväganden kan göras.
- Djurskyddsmyndigheten vill betona vikten av snabb avblodning, vilket gäller både vid slakt av bedövade djur och vid tillämpning av *post-cut stunning*. Kunskaper och skicklighet hos slaktaren är här avgörande. Viktigt är också utrustningens utformning, då denna måste möjliggöra korrekt snittläggning så att avblodningen kan ske snabbt och utan hinder.

Frågan är under beredning i Regeringskansliet. Utskottet avstyrker motion MJ381 (fp) i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Djurskydd i samband med jakt och fiske m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skadeskjutningar (v), grytjakt (fp), djurskyddslagen (m) och fiskars lidande (mp).

Jämför reservationerna 8 (v), 9 (v, mp) och 10 (mp).

Motionerna

I motion MJ374 (v) yrkande 13 krävs att åtgärder för att minska antalet skadeskjutningar skyndsamt införs. Under årets björnjakt har de många skadeskjutningarna stått i fokus. Många hundar vådaskjuts till döds i samband med jakt. Det kan t.ex. vara aktuellt att skärpa skjutproven och införa krav på obligatoriska årliga skjutprov.

I motion MJ403 (fp) krävs att grytjakt ska förbjudas. Grytjakt är en grym företeelse som går ut på att jakthundar ska lära sig att driva ut räv ur gryt eller markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas på levande grävlingar. Sveriges Veterinärförbund ställer sig principiellt emot en verksamhet där två djur hetsas mot varandra och anser att denna verksamhet inte är förenlig med djurskyddslagen. Även Jordbruksverket har uttryckt sig negativt.

I motion MJ371 (m) framförs att vilda djur ska omfattas av djurskyddslagen. Djurskyddslagens tillämpningsområde ska ändras så att den gäller alla djur. Djurskyddslagens 30 § bör kompletteras med att vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd om möjligt bör hjälpas.

Enligt motion MJ242 (mp) är det angeläget att dagens hantering av fiskar, både den som sker av fiskar som hålls i fångenskap och den som sker av fiskar som lever i det vilda, genomgår en genomlysning i syfte att klarlägga vilket lidande och smärta de egentligen utsätts för.

Utskottets överväganden

Vad gäller skadeskjutningar har utskottet tidigare uttalat att dessa bör minimeras (bet. 2006/07: MJU10 s. 11 f.). Regeringen har i beslut den 19 december 2007 lämnat ett uppdrag till Svenska Jägareförbundet att under 2008 leda delar av jakten och viltvården i Sverige. I uppdraget ingår bl.a. att Jägareförbundet ska verka för att jaktsäkerheten är hög och för att minimera antalet skadeskjutningar. Markägare, jakträttshavare och jägare ska tillhandahållas kunskap och objektiv information om praktisk jakt och viltvård. Åtterrapporing ska ske bl.a. av hur förbundet under 2008 har arbetat för en ökad jaktsäkerhet och hur förbundet har arbetat för att minska antalet skadeskjutningar i stort samt specifikt vid jakt efter björn. Utskottet avstyrker motion MJ374 (v) yrkande 13 i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) anförde i ett yttrande till Jordbruksdepartementet den 6 februari 2004 (dnr 332/99) om användning av levande grävling vid grytanlagsprov att det, enligt de studier som bedrivits (rapporten Fysiologiska reaktioner och beteende hos grävlingar i grytanlagsprov och i andra situationer), är sannolikt att den grytanlagsprovverksamhet som bedrivs för närvarande inte är förenlig med djurskyddslagen. SVA har i sin redovisning föreslagit en rad förbättringsåtgärder när det gäller användning av levande grävling vid grytanlagsprov. Dessa rör bl.a. grävlingshägnens storlek, att grävlingarna ska vara uppfödda i fångenskap, handtama och ID-märkta samt att protokoll bör upprättas vid träning och prov. Vidare bör enligt SVA tränings- och provverksamheten vara tidsbegränsad, och det bör alltid finnas en veterinär närvarande. Transportförhållanden och transporttider bör ses över. Vidare bör konstruktionen på kitteln ses över när det gäller temperatur och för att minimera närkontakt mellan hund och grävling. Grävlingshållare och provledare bör certifieras.

Svenska Kennelklubben har lämnat ett remissvar på yttrandet och då redovisat att åtgärder har vidtagits med anledning av yttrandet. Krav på galler i provgrytet har införts så att grävling och hund inte kan komma åt varandra. Samtliga grävlingar som används ska vara registrerade och chipmärkta. Vidare har krav införts på att loggbok ska föras i vilken det ska dokumenteras vilka grävlingar samt tränare och domare som varit aktiva vid varje tillfälle. Loggboken ska även innehålla uppgifter om antalet hundar, antalet använda grävlingar och från vilka hägn de kommer, transporttid, tidpunkter för provens start och avslutning samt hur lång tid grävlingarna befunnit sig i provgrytet. Vidare ska enligt Svenska Kennelklubben den lokala miljö- och hälsoskyddsnämnden kontaktas inför varje tränings- och provtillfälle. En veterinär ska vara vidtalad och kunna inställa sig med kort varsel. En utbildning och certifiering av s.k. grävlingsofogdar har startats och sker fortlöpande. Utskottet har inhämtat att ärendet har beretts inom Jordbruksdepartementet. Beredningen har lett fram till att det kan konstateras att åtgärder vidtagits som avsevärt förbättrat situationen. Det är därför för närvarande inte aktuellt att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av redovisningen. Med det anförda föreslås att motion MJ403 (fp) lämnas utan vidare åtgärd.

Vad gäller djurskyddslagens tillämpningsområde vill utskottet anföra följande. Med vilt avses i 2 § jaktlagen vilda däggdjur och fåglar. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Djurskyddslagen (1988:534), å andra sidan, avser vård och behandling av husdjur. Den avser också andra djur om de hålls i fångenskap eller används för särskilda ändamål. Det är således fråga om två lagar med helt olika utgångspunkter. För viltet finns i 27 § jaktlagen (1987:259) bestämmelser om att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts

för fara, och i 28 § anges hur jägaren ska förfara om vilt har skadats vid jakt. Utskottet föreslår med det anförda att motion MJ371 (m) lämnas utan vidare åtgärd.

Fiskodlingsbranschen har tidigare inte omfattats av någon detaljreglering på djurskyddsområdet. Under 2006 beslutade dock dåvarande Djurskyddsmyndigheten om föreskrifter för odling av fisk. Föreskrifterna innehåller särskilda bestämmelser för fiskodlingsbranschen om skötsel, åtgärder vid sjukdomsutbrott och driftstörningar, tillsyn samt journalföring i fiskodlingar. Föreskrifterna baseras på en Europarådskonvention. I föreskrifterna finns också krav på utbildning. Både ansvarig föreståndare och personal ska ha relevant utbildning och kompetens så att de kan bedöma fiskarnas välbefinnande och hantera akutsituationer. Förebyggande åtgärder betonas. Utskottet anser att motion MJ242 (mp) bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

Våld mot djur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om våld mot djur i misshandelsrelationer.

Jämför reservation 11 (mp).

Motionen

Enligt motion MJ225 (mp) är det angeläget att samhället tar till sig av den kunskap som finns i dag om sambandet mellan mäns våld mot kvinnor och våld mot djur i misshandelsrelationer. Samhället måste avsätta resurser så att det finns möjligheter att placera djur som är i akut behov av ett tillfälligt boende i dessa situationer.

Utskottets ställningstagande

Enligt 16 kap. 13 § brottsbalken gör den sig skyldig till brottet djurplågeri som otillbörligt utsätter djur för lidande genom misshandel, överansträngning, vanvård eller på annat sätt. Enligt 2 § djurskyddslagen (1988:534) ska djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Kommunens djurskyddsinspektör kan efter anmälan vidta inspektion och utreda misstänkt misshandel av husdjur. När ett djur misssköts kan länsstyrelsen enligt 31–32 §§ djurskyddslagen under vissa förutsättningar besluta att ett djur ska tas om hand genom polismyndighetens försorg. Polismyndigheten placerar därefter djuret på ett lämpligt ställe. De kostnader som därvid uppkommer förskötteras av allmänna medel men ska slutligt betalas av djurägaren. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ225 (mp) lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som beretts förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (s, m, fp, v, mp) om djurskydd som rör förslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Utskottets ställningstagande

De i bilaga 2 upptagna motionsförslagen, 20 motionsyrkanden, rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Under 2007 har detta gjorts i betänkandena 2006/07:MJU3 och 2006/07:MJU13. Riksdagen avtog i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra en annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Importförbud mot sälskinn och vissa fårskinn, punkt 3 (v, mp)**

av Tina Ehn (mp) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ222 yrkande 4.

Ställningstagande

I somras förbjöds all försäljning, import, export och marknadsföring av hund- och kattpäls på EU:s inre marknad. EU-parlamentet ville även inkludera ett förbud mot sälskinn, men så blev det alltså inte. Detta är mycket olyckligt då den jakt på sälungar som främst bedrivs i Kanada mycket väl kan jämföras med produktionen av hund- och kattpäls i grymhet. De försvarslösa kutarna klubbas och flås, ibland medan de fortfarande är vid medvetande, och många lämnas att förblöda av sina sår. En internationell veterinärgrupp har konstaterat att nästan hälften av de slaktade sälarna som veterinärerna undersökte kan ha flåtts medan de fortfarande var vid medvetande.

Ett annat skinnslag som borde ha omfattats av förbudet är fårskinn och fårull från får som utsatts för *mulesing*. *Mulesing* är ett ingrepp som många australiska merinofår utsätts för. Bakgrunden är att fåren avlats fram för att ha så veckad hud som möjligt, för att därmed ge maximalt med ull per får. I dessa veck samlas dock lätt urin och fekalier, vilket gör vecken till en utmärkt plats för spyflugor att lägga sina ägg. När dessa kläcks kan fluglarverna bokstavligen äta upp värdfåret inom loppet av ett par dagar. I stället för att använda sig av får utan dessa fluglarvsvänliga hudveck, tvätta fårens bakdelar eller bekämpa flugorna på annat sätt väljer många fåruppfödare den billigaste lösningen: att helt brutalt skära av en rejäl bit av lammens bak. Detta sker helt utan bedövning, och lammen lämnas sedan med stora köttiga sår. Sverige bör verka för att ett förbud mot handel inom EU med dessa typer av skinn införs. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Användning av djur på cirkus, punkt 4 (v, mp)

av Tina Ehn (mp) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ374 yrkande 14 och avslår motion 2007/08:MJ406 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Djurskyddet på cirkusar är ofta otillfredsställande. Djuren har mycket begränsade möjligheter till naturligt beteende. De fraktas runt från ort till ort och tvingas tillbringa största delen av sina liv instängda i mycket trånga utrymmen. Vissa djur är dessutom fastkedjade mellan uppträdandena. Vi anser att användandet av vilda och exotiska djur på cirkusar ska förbjudas, eftersom cirkusar inte kan tillgodose dessa djurs behov av naturligt beteende eller skydda dem mot onödigt lidande. För övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet bör djurskyddskraven skärpas. Så länge djur tillåts på cirkus ska tillsynen vara god. För att förbättra tillsynen vill vi att de kommunala tillsynsmyndigheterna ges rätt att ta ut en avgift för tillsyn av djurcirkusar. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Kastrering av smågrisar, punkt 5 (s, v, mp)

av Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s), Jacob Johnson (v) och Dan Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ374 yrkande 11 och avslår motionerna 2007/08:MJ216 och 2007/08:MJ404.

Ställningstagande

I Sverige kastreras grisar av hankön regelmässigt utan bedövning. Att det är en mycket plågsam process för grisarna är forskningen i stort sett enig om. Många initiativ har tagits för att hitta metoder som gör kastreringen överflödig. I vissa länder, t.ex. Norge, har man som ett första steg infört ett förbud mot kastrering av obedövade grisar. Att skära i obedövade djur

är enligt vår mening oacceptabelt. Vi anser att regeringen ska införa ett förbud mot kastrering utan bedövning av smågrisar i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Kastrering av tuppar, punkt 6 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ223 yrkande 2.

Ställningstagande

Kapun är en tupp som kastrerats, normalt vid sex till tjugo veckors ålder, för att köttet ska blir fetare och mörare. Kastreringen går till så att djuret späns fast, varefter man gör snittar mellan de nedersta revbenen för att kunna plocka ut testiklarna. Detta sker helt utan bedövning. Detta obedövade bukingrepp är förbjudet av djurskyddsskäl i Sverige och en del andra länder, men förekommer i främst Frankrike, Österrike och Italien. Kapunkött är tillåtet att sälja i Sverige. Ett förbud mot kastrering av obedövade tuppar bör införas inom EU. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Tvångsmatning av ankor och gäss, punkt 7 (s, v, mp)

av Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s), Jacob Johnson (v) och Dan Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ223 yrkande 1.

Ställningstagande

Foie gras betyder ordagrant fet lever och kommer från ankor eller gäss som tvångsmatats för att uppnå en förstorad och förfettad lever. Under gödningsperioden på två till tre veckor tvångsmatas djuren två till tre gånger om dagen med stora mängder energirik mat, vilket får deras lever att svälla upp till sex–tio gånger den normala storleken. Förutom att man kan anta att den förstorade levern i sig är plågsam för fåglarna, kan djuren drabbas av svårigheter att andas, stå normalt och röra sig obehindrat.

Tekniken för tvångsmatningen varierar – bl.a. förekommer pumpar, stavar och rör som körs ned i matstrupen. Beroende på metod tar matningen från ett par sekunder upp till en minut, och på den korta tiden får djuret i sig lika mycket som det skulle ha satt i sig självmant efter ett dygns svält. För att fåglarna inte ska kunna springa i väg från tvångsmatningen hålls de på ett ytterst begränsat utrymme, i ankornas fall oftast en och en i en bur som är så liten att fågeln varken kan vända på sig eller sträcka ut vingarna och där huvudet sticker ut genom en öppning i burens ovansida. Trots att EG-kommissionens fristående vetenskapliga kommitté för djurhälsa och djurskydd anser att denna tvångsmatning är skadlig för djurens välfärd, förekommer den fortfarande i Frankrike, Belgien och Spanien. I Sverige är tvångsmatning av ankor och gäss förbjuden, men däremot säljs *foie gras* utan restriktioner. Det finns dock exempel från Kalifornien och vissa amerikanska städer där försäljning av *foie gras* är förbjuden av etiska skäl. Ett förbud mot tvångsmatning av ankor och gäss bör införas inom EU. Detta bör ges regeringens till känna.

6. Uppfödning av slaktkycklingar m.m., punkt 8 (v, mp)

av Tina Ehn (mp) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ374 yrkande 5 och avslår motion 2007/08: MJ402 yrkandena 1–4.

Ställningstagande

I den utformning som slaktkycklingsproduktionen har i dag är den inte förenlig med djurskyddslagen. Äggen placeras i ruvningsmaskiner som rymmer ungefär 50 000 ägg. Efter exakt tre veckor kläcks äggen samtidigt. De nyfödda kycklingarna packas omedelbart i lådor för transport till någon av kycklinganläggningarna i Sverige. Under uppfödningen hålls kycklingarna på små ytor där ammoniak- och dammhalten är hög. Beläggningsgraden, dvs. antal djur per ytenhet, har stor inverkan på slaktkycklingarnas välfärd. I en svensk studie från 2003 var den genomsnittliga förekomsten av benfel hos slaktkycklingar vid 34 dagars ålder drygt 18 %. Av dessa hade drygt 2 % allvarliga benfel. Nästan 34 % hade fotskador (hudinflammation på trampdynorna). Enligt gällande rekommendationer ska kycklingar få en sammanhängande mörkerperiod på fyra timmar, men något bindande krav finns inte. En slaktkyckling blir färdig för slakt efter 35 dagar och ca 2,5 kg foder. År 1960 tog det 63 dagar och 4 kg foder. Kycklingarna transporteras till slakteriet vid fem–sex veckors ålder. Enligt Livsmedelsverkets

siffror för perioden första kvartalet 2005 självdog drygt 42 000 kycklingar och 3 300 skadades i samband med lastning, transport och upphängning i slakterierna.

I Sverige är det fem stora slakterier som slaktar ungefär 90 % av kycklingarna. Slakten av kycklingar är vanligen mer mekaniserad än slakt av andra djur. Därför kan så många som 5 000–8 000 djur slaktas per timme. Den oerhörda hastigheten i hanteringen gör det nästan omöjligt att undvika svår stress och en hög skadefrekvens hos fåglarna. När kycklingarna har packats upp ur transportlådorna, hängs de vid fullt medvetande i benkrokar så att huvudet hänger nedåt. Krokarna åker sedan längs ett löpande band och kycklingarna ska bedövas genom ett strömförande vattenbad, vilket inte alltid fungerar. Livsmedelsverket som ska se till hygien vid Sveriges slakterier har flera gånger rapporterat om skador som kycklingarna fått vid lastning, transport och hantering innan de slaktas.

Vi konstaterar att ekonomiska intressen har fått gå före djurskyddssynpunkter när det gäller kycklingindustrins hantering av fåglar. Vi kräver att regeringen ska tillsätta en särskild utredare för att göra en översyn av alla led i slaktkycklingproduktionen utifrån djurskyddslagen. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Djurtransporter, punkt 11 (s, v, mp)

av Bo Bernhardsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Jan-Olof Larsson (s), Tina Ehn (mp), Helén Pettersson i Umeå (s), Jacob Johnson (v) och Dan Nilsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ374 yrkande 9.

Ställningstagande

Många djur dör och skadas årligen på djurtransporter i Sverige. För företagen handlar det inte om någon stor ekonomisk förlust, och därför finns inte heller incitament att förbättra för djuren. Ur djurskyddssynpunkt är det naturligtvis oacceptabelt att detta får förekomma. Vi föreslår att regeringen ska utreda införande av sanktionsavgifter och andra möjliga åtgärder mot djurtransporter där djur dödas eller skadas. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Skadeskjutningar, punkt 13 (v)

av Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ374 yrkande 13.

Ställningstagande

Många djur skadeskjuts i samband med jakt. Under årets björnjakt har de många skadeskjutningarna stått i fokus. Många hundar vådaskjuts också till döds i samband med jakt. Enligt statistik från Agria, som försäkrar bl.a. jakthundar, och från Viltskadecenter, som redovisar rovdjursangrepp, vådaskjuts fler hundar till döds än dödas av vargar. År 2005 betalades 25 liversättningar ut för hundar som skjutits ihjäl. Samma år dödades 17 hundar av varg. Jag anser att det krävs en genomlysning av dagens jakt och goda initiativ, även internationellt, för att skadeskjutningarna ska bringas till ett minimum. Det är positivt att Jägareförbundet arbetar med informationskampanjer för att minska skadeskjutandet, men jag tror att det kan krävas fler åtgärder. För att nå dit kan det t.ex. exempel vara aktuellt att skärpa skjutproven samt införa krav på obligatoriska årliga skjutprov. Jag föreslår att regeringen skyndsamt ska införa åtgärder för att minska antalet skadeskjutningar. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Grytjakt m.m., punkt 14 (v, mp)

av Tina Ehn (mp) och Jacob Johnson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08: MJ403 och avslår motion 2007/08: MJ371.

Ställningstagande

Grytjakt är en grym företeelse som går ut på att jakthundar ska lära sig att driva ut räv ur gryt eller markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas på levande grävlingar. Det finns inga lagar för hur djuren ska behandlas. Trots att de inte är vilda utan befinner sig i fångenskap omfattas de inte av djurskyddslagen. I över hundra år har Svenska Kennelklubben genom sin avdelning Svenska Grythundklubben bedrivit detta djurplågeri.

Sveriges Veterinärförbund har fördömt denna grymma fritidssysselsättning, och de ställer sig principiellt emot en verksamhet där två djur hetsas mot varandra. Stundom skadas även deltagande hundar. Även Jordbruksverket har uttryckt sig negativt. Delar av jägarkåren ställer sig också negativa till grytjakten. Denna form av djurplågeri bör förbjudas. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Djurskydd i samband med fiske m.m., punkt 15 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ242.

Ställningstagande

Under 2000-talet har flera studier presenterats som visar att fiskar har en väl utvecklad förmåga att känna smärta och lidande. Kunskapen om detta är förhållandevis ny, men många forskare sluter upp bakom den. Den nya vetenskapen om att fiskar lider när de kvävs till döds efter att de har tvingats upp ur vattnet eller att de utsätts för smärta när de fångas med krokar, måste beaktas i vårt sätt att se på fiskar. Djurskyddsmyndigheten drog, mot bakgrund av den nya forskningen, den enda rimliga slutsatsen att det var oförenligt med svensk lagstiftning att använda sig av levande beten. Enligt min mening är det angeläget att hela vårt sätt att se på fiskar omprövas. Vi måste börja se fiskar som enskilda individer, med utvecklad förmåga att känna smärta och lidande. Det är av den anledningen angeläget att dagens hantering av fiskar, både den som sker av fiskar som hålls i fångenskap och den som sker av fiskar som lever i det vilda, genomgår en genomlysning i syfte att klarlägga vilket lidande och smärta de egentligen utsätts för. Handlingsalternativ bör dessutom presenteras för hur de nya forskningsrönen ska kunna omsättas i praktiken, i syfte att skydda fiskar mot att behöva utsättas för lidande och smärta. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Våld mot djur, punkt 16 (mp)

av Tina Ehn (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:MJ225.

Ställningstagande

Under 2004 presenterade sociologen Carin Holmberg en studie om våld mot djur i misshandelsrelationer. Studien utgick från en enkätundersökning som hon gjort via kvinnojourer och brottsofferjourer och visade att flertalet av kvinnojourerna hade erfarenhet av att kvinnor som vänder sig till jouten också berättar att familjens sällskapsdjur eller husdjur utsatts för våld eller vanvård från mannen. Det resultat som Holmbergs studie visar är inte unikt, utan motsvarande undersökningar som har utförts i USA har visat på samma samband mellan manligt våld mot kvinnor och våld mot djur i misshandelsrelationer. I de fall man upptäcker fall av djurmisshandel kan det vara ett varningstecken för att det även förekommer partnermisshandel och vice versa, och därför bör socialtjänst och djurskyddsinspektörer kunna samverka. Det måste vara samhällets uppgift att bättre skydda de djur som riskerar att bli offer i sådana här sammanhang – både för kvinnans och för djurets egen skull. Det bör ske genom att samhället tar ansvar för att sprida kunskap och information om sambanden mellan manligt våld mot kvinnor och våld mot djur i misshandelsrelationer. Samhället måste också avsätta resurser så att det finns möjligheter att placera djur som är i akut behov av ett tillfälligt boende i dessa situationer, så att inte djuret tvingas kvar i misshandeln när kvinnan äntligen får hjälp. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:MJ215 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett rakt förbud mot sexuella övergrepp på djur.

2007/08:MJ216 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en handlingsplan för att göra kastreringen av smågrisar överflödigt inom exempelvis fem år.

2007/08:MJ222 av Helena Leander och Karla López (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda pälsproduktion i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett förbud mot pälsproduktion i EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett importförbud mot pälsprodukter i EU.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att EU-förbudet mot hund- och kattskind även ska inkludera sälskind och produkter från får som utsatts för "mulesing".

2007/08:MJ223 av Helena Leander och Karla López (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot tvångsmatning av ankor och gäss inom EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot kastrering av obedövade tuppar inom EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förbjuda försäljning i Sverige av animaliska produkter som inte uppfyller svensk djurskyddslagstiftning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurskyddsmärkning.

2007/08: MJ225 av Helena Leander och Karla López (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om våld mot djur i misshandelsrelationer.

2007/08: MJ229 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydliggöra villkoren och kriterierna för dispenser angående ligghallar eller pröva möjligheten att avsluta dispenser och i stället övergå till frivilliga skötselplaner.

2007/08: MJ241 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uttryckligt skydd i lagen för djur mot att utnyttjas sexuellt.

2007/08: MJ242 av Helena Leander och Tina Ehn (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fiskar och deras förmåga att lida och känna smärta.

2007/08: MJ276 av Catharina Bråkenhielm (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska införa ett importförbud utan undantag mot katt- och hundskinn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU inför ett importförbud utan undantag mot katt- och hundskinn.

2007/08: MJ281 av Jan Ertsborn (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera sexuella handlingar med djur.

2007/08: MJ307 av Louise Malmström och Anne Ludvigsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en särskild djurskyddsbalk.

2007/08: MJ361 av Cecilia Widegren (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nya djurskyddsregler inte får påverka Sverige som forskarland.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lägga ned utredningen om allmän överklaganderätt av beslut i djurförsöksetiska nämnder.

2007/08: MJ371 av Annicka Engblom (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vilda djur ska omfattas av djurskyddslagen.

2007/08: MJ374 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett förbud mot pälsdjursuppfödning ska införas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta kraftfulla åtgärder för att fasa ut den otillåtna inhysningen av händer i gamla burar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en särskild utredare för att göra en översyn av alla led i slaktkycklingproduktionen utifrån djurskyddslagen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att transporter av levande djur ska få vara som mest 8 timmar och att djuren därefter ska få minst 24 timmars paus.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU:s exportbidrag som gynnar långa djurtransporter måste avskaffas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera för att levande djur ska undantas från EU:s princip om varors fria rörlighet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda införande av sanktionsavgifter och andra möjliga åtgärder mot djurtransporter där djur dödas eller skadas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett förbud mot kastrering utan bedövning av smågrisar i Sverige.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett förbud mot tidelag i lagstiftningen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skyndsamt införa åtgärder för att minska antalet skadeskjutningar.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djur på cirkus.

2007/08: MJ379 av Catharina Bråkenhielm (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbud mot fångst och hantering av avskilda krabblor.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett införselbud av krabblor till Sverige.

2007/08:MJ381 av Fredrik Malm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om koscher- och halalslakt.

2007/08:MJ400 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk märkning av importpälsar vad gäller djurslag och uppfödning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till importrestriktioner vad gäller pälsar från djur uppfödda och dödade genom metoder som är förbjudna av djurskyddsskäl i Sverige och EU.

2007/08:MJ401 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att grisar ska få en lagstadgad rätt att vistas utomhus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inga fler dispenser ska tillåtas att delas ut för att lantbrukare ska slippa släppa ut kor på bete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även tjurar och kalvar ska omfattas av rätten att få gå ute.

2007/08:MJ402 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda mindre industriell slakt av fjäderfän.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över transport och uppfödning av slaktkycklingar i förhållande till djurskyddslagen.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 2 och 12 §§ djurskyddslagen i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i 4 § djurskyddslagen i enlighet med vad som anförs i motionen.

2007/08:MJ403 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda grytjakt.

2007/08:MJ404 av Birgitta Ohlsson och Solveig Hellquist (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbjuda kastrering av smågrisar utan bedövning.

2007/08: MJ405 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strängare regler vad gäller djurskydd för djur i djurparker.

2007/08: MJ406 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet.

2007/08: MJ407 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att burhållning av hönor för äggproduktion ska förbjudas.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 17

Motion	Motionärer	Yrkanden
17. Motioner som beretts förenklad		
2007/08:MJ215	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	
2007/08:MJ222	Helena Leander och Karla López (båda mp)	1 och 2
2007/08:MJ223	Helena Leander och Karla López (båda mp)	3 och 4
2007/08:MJ241	Ulf Holm (mp)	
2007/08:MJ281	Jan Ertsborn (fp)	
2007/08:MJ307	Louise Malmström och Anne Ludvigsson (båda s)	
2007/08:MJ361	Cecilia Widegren (m)	1
2007/08:MJ374	Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v)	1, 4, 6–8 och 12
2007/08:MJ379	Catharina Bråkenhielm (s)	1 och 2
2007/08:MJ400	Birgitta Ohlsson (fp)	1
2007/08:MJ405	Birgitta Ohlsson (fp)	
2007/08:MJ407	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	